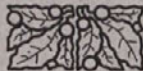

ŠTEV. 4.

LETNIK XXIV.

NARODNI GOSPODAR

**GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“
V LJUBLJANI.**

V LJUBLJANI, DNE 15. APRILA 1923.

TISK ZADRUŽNE TISKARNE V LJUBLJANI.

VSEBINA.

Dr. Basaj: Začeti je treba	49
Dr. A. Gosar: Zadrugništvo in socializacija	52
Ivan Ovsenik: Ali tako dalje?	56
Vprašanja in odgovori	57
Zadrugništvo	59

Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 4, I. 1923.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrečno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drug občen zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Občni zbor hranilnice in posojilnice pri Sv. Petru nižje Maribora, r. z. z n. z., se vrši dne 6. maja 1923, po večernicah v zadrugnih prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrjenje rač. zaključka za l. 1922. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Ljudske hranilnice in posojilnice v Rečici v Savinjski dolini, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. aprila ob pol 4. uri popoldne v dvorani gospoda Josipa Stiglica. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobrenje računskega zaključka za l. 1922. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva v Rečici v Savinjski dolini r. z. z o. z., se bo vršil dne 29. aprila 1923, ob 3. uri popoldne v dvorani gospoda Josipa Stiglica. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrjenje računskega zaključka za l. 1922. 3. Volitev a) načelstva b) nadzorstva. 4. Prememba pravil. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Mizarske zadruge v Št. Vidu nad Ljubljano, r. z. z o. z., se vrši dne 29. aprila 1923, ob 3. uri popoldne v zadrugni pisarni. 1. Čitanje revizijskega poročila. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev rač. zaključka za l. 1922. 4. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 5. Prememba pravil. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Nabavne in prodajne zadruge na Bohinjski Beli, r. z. z o. z., se bo vršil dne 22. aprila 1923, ob 3. uri popoldne v župnišču na Boh. Beli. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za l. 1922. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Prememba pravil. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice pri Sv. Mihaelu poleg Šoštanja, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. aprila 1923, ob 9. uri dopoldne v uradnih prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1922. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Kmetijsko nabavne in prodajne zadruge za kamniški okraj, r. z. z o. z., se bo vršil dne 28. aprila 1923, ob 10 uri dopoldne v Kamniškem domu v Kamniku. 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.

2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Potrjenje račun. zaključka za l. 1922. 4. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva v Loškem potoku, r. z. z o. z., se bo vršil 10. maja 1923, ob 4. uri popoldne v društveni dvorani na Hribu. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobrenje rač. zaključka za l. 1922. 3. Volitev a) načelstva b) nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Električne strojne družbe v Poljanah, se vrši dne 29. aprila 1923, ob 3. uri popoldne v šoli v Poljanah. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobrenje računskega zaključka za l. 1922. 3. Volitev dveh članov načelstva. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Prememba pravil. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Posojilnice in hranilnice v Poljanah nad Škofjo Loko, r. z. z n. z., se vrši dne 22. aprila 1923, ob 3. uri popoldne v posojilničnih prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobrenje rač. zaključka za l. 1922. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva v Dobropoljah, r. z. z o. z., se bo vršil dne 10. maja 1923, ob 3. uri popoldne v zadrugnih prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1922. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Slučajnosti.

POZIV UPNIKOM. Kmetijska nabavna in prodajna zadruga v Predgradu, r. z. z o. z., je stopila v likvidacijo. Likvidacijski odbor poziva tem potom vse upnike, da mu prijavijo svoje terjatve do zadruge.

Občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge na Črnučah, r. z. z o. z., sevrši 29. aprila 1923, ob 3. uri popoldne v Društvenem domu. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka. 3. Volitev nadzorstva. 4. Sklepanje o likvidaciji in volitev likvidatorjev. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Posojilnega društva za župnijo Sv Ana v Slov. goricah, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. aprila 1923, ob 8. uri dopoldne v posojilniških prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1922. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva v Šmarci, r. z. z o. z., v likvidaciji, se vrši dne 29. aprila 1923, ob 11. uri dopoldne v cerkvenišču na Homcu. 1. Poročilo likvidatorjev o končani likvidaciji. 2. Sklepanje o shrambi poslovnih knjig.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadruž zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din. na leto, za pol leta 12.50 Din. Za člane zvezinih zadrug 20 Din. na leto. Posamezna številka 3 Din. — Izhaja 15. dne vsakega meseca.

Rokopisi se ne vračajo.

Dr. Basaj.

Začeti je treba.

Po statistiki, ki jo objavljajo strokovnjaki, je štela Slovenija koncem 1922. l. 80 mlekarn. Med temi je bilo le 24 zadružnih mlekarn in še od teh polovica pogodbeno vezanih z mlekarškim oddelkom Gospodarske zveze oziroma z Mlekarsko družbo za Jugoslavijo. 5 zadružnih mlekarn je bilo v upravi zasebnih najemnikov. Zraven se je pojavilo že 10 zasebnih mlekarn, ki delujejo kot zasebna trgovska podjetja. Te številke kažejo, da igra mlekarstvo v gospodarstvu Slovenije zelo važno vlogo in da bo ta panoga gospodarstva postajala tem važnejša, čim lažji bo izvoz mleka in mlečnih izdelkov in čim bolj bo organizacija, komercialna in tehnična v tej panogi napredovala.

Skupno z mlekarstvom in mogoče še pred njim pridobiva na pomenu za slovensko gospodarstvo tudi živinoreja. Brez dvoma bo živinoreja s prašičerejo najvažnejši dohodek slovenskega kmeta. Dobra živinoreja nima samo velikega pomena radi izvoza živine in radi kritja domačega trga, ampak je tudi temelj in predpogoj drugi panogi gospodarstva, mlekarstvu. Umna živinoreja v zvezi z mlekarstvom bo temelj gospodarstva slovenskega kmeta. Toda ravno glede živinoreje je statistika veliko manj razveseljiva. Za povzdigo živinoreje je država napravila zelo malo, lastna pobuda živinorejcev samih pa

je silno padla v primeri s tem, kar smo imeli pred vojno. Število živinorejskih zadrug je znašalo koncem leta 1922 le še blizu 40 in še od teh je približno polovica nedelavnih ali pa delujejo zelo zelo.

Pri živinoreji in mlekarstvu moramo imeti pred očmi dejstvo, da imamo opraviti v Sloveniji le s srednjim in malim kmetom. Zato je uspeh in napredek mogoč le v skupnosti, le v gospodarski organizaciji, le v zadružništvu. Posestnik, ki ima v hlevu dve ali največ pet krav, ne more vzdrževati svojega bika, kakor ga lahko vzdržuje veleposestvo, ki ima 30, 40 ali celo 80 krav. Da se vzdrževanje bika izplača, je treba, da se več malih in srednjih posestnikov združi. Najprikladnejša oblika za to je zadruga, ki ima namen skrbeti za dobre plemenske bika.

Izgovarjal se bo kedo in trdil, da se vedno najdejo tudi srednji ali manjši posestniki, ki sami vzdržujejo bika za celo vas. Radi tega zadruga ni potrebna. Toda vprašam vas, kakšnega bika bo tak posestnik držal. Ker drži bika pretežno za tuje krave, je njemu precej vseeno, kakšna bodo teleta od tega bika, ki ga je ali doma izredil ali pa po ceni kupil. Skočnina je pač ista za slabega ali lepega bika. Če bi on nabavil lepega plemenskega bika, če bi ga pravilno okrboval, bi se mu pri današnjih skočninah vzdrže-

vanje bika ne izplačalo. Zato je dejstvo, ugotovljeno po pregledovalnih komisijah, da velika večina zasebnih bikov ne odgovarja zahtevam plemenskih bikov. Pregledovalne komisije jih pri licencovanju pripustijo za plemenitev samo vsled tega, ker dobrih bikov sploh ni. In še drugo dejstvo so ugotovili strokovnjaki, da je ravno radi pomanjkanja bikov v Sloveniji do 60 % krav jalovih. To dejstvo kaže, da je več kot polovica bikov premalo. Nimajo torej prav tisti, ki trdijo, da bodo že posestniki poskrbeli za zadostno število bikov. Pomanjkanje bikov se občuti letos še bolj kot navadno, ker vsled dveletne suše silno primanjkuje krme in so prav redki posestniki, ki še morejo in hočejo držati bika. Izhod iz tega položaja je ta - le. Posestniki morajo zlo, ki ga trpi naša živinoreja vsled pomanjkanja bikov, uvideti in začutiti potrebo in dobro voljo, da temu zlu s skupnimi silami, z združitvijo vseh živinorejcev v živinorejski zadrugi odpomorejo.

Redki so kraji, v katerih je zavest tega zla za živinorejo postala splošna. Še bolj redki se kraji, kjer je vsled tega spoznanja nastala resna volja temu zlu odpomoči z ustanovitvijo živinorejske zadruge. Poznam pa občino na Gorenjskem, v kateri so mladi posestniki in posestniški sinovi bili toliko razumni, da so spregledali propadanje živinoreje vsled pomanjkanja bikov in so za pomoč živinoreji, za njeno rešitev ustanovili živinorejsko zadruho, ki prav lepo deluje. V tem kraju je že pred vojno obstajala živinorejska zadruha, ki pa je med vojno zaspala in likvidirala. Uvidevnost in pogum teh posestnikov sta tembolj hvalevredna, da so znali druge posestnike pridobiti za zopetno ustanovitev živinorejske zadruge. Novoustanovljena živinorejska zadruha je preskrbela 8 bikov za občino, v kateri je prej že silno manj kalo bikov in še tisti, kar jih je bilo, so bili slabi. Poleg tega je postavila rodovno komisijo,

izvedla vpisovanje krav v rodovnik in v začetku marca t. l. je priredila štiridneven gospodarski tečaj. Ker je to posnemanja vreden vzgled, vam izdam, da je to živinorejska zadruha v Predosljih na Gorenjskem.

Ravno tako se more vnovčevanje mleka dobro in z dobičkom vršiti pri naših malih in srednjih kmetijah le potom gospodarske organizacije, potom mlekarskih zadrug. Mali kmet ne bo sam predeloval mleka in si zato nabavljal drage stroje ali pa sam razpošiljal mleko dveh do treh kravic. Prisiljen bo delati to le skupno v zadrugi.

Toda zgoraj smo videli, da je združnemu mlekarstvu nastala nevarna konkurenca v zasebnem mlekarstvu. Med 80 mlekarnami je bilo le še 24 združnih mlekarn. Pred nas stopa torej vprašanje, ali bomo združno mlekarstvo polagoma opuščali in dopustili, da vse predelovanje in vnovčevanje mleka prevzame zasebna trgovina, zasebno podjetništvo. Gotovo je, da gre zasluga za organizacijo predelave in prodaje mleka združništvu. Združništvo je tukaj s precejšnjimi žrtvami in z veliko vztrajnostjo ustvarilo lepe temelje, ki jih je žalibog vojna razdejala. Vojna je združnemu mlekarstvu napravila silno škodo. Danes, ko se gre za obnovo združnega mlekarstva, moramo rešiti vprašanje, ali združno mlekarstvo propada vsled tega, ker se več ne izplača, ker se ne znaša, ali pa je mogoče vzrok propadanja združnega mlekarstva le pomanjkanje vzajemnosti in izobrazbe, pomanjkanje poguma.

Dejstvo je, da združne mlekarnice, ki so kmalu po vojni zopet začele obratovati, dobro delajo in stalno svojim članom boljše plačujejo mleko nego zasebne mlekarnice. Ta razlika se posebno čuti v krajih, kjer v sosedstvu obstojata združna mlekarna in zasebna mlekarna. Združna mlekarna plačuje stalno skoro 1 K višjo ceno pri litru, nego zasebna mlekarna. Iz tega torej razvidimo, da so za-

sebnе mlekarne začele poslovati le tam, kjer ni bilo delujočih združnih mlekarn in le vsled tega, ker je bila potreba za vnovčevanje mleka zelo nujna, možje posestniki pa niso imeli niti poguma, niti izobrazbe, da bi ustanovili ali poživili mlekarско zadrugo. Ne večja sposobnost, kot pravijo, konkurenčnost je dvignila zasebne mlekarne, ampak nujna potreba vnovčevanja mleka. Da je mnogo združnih mlekarn prešlo v zasebno last oziroma, da so njih obratovanje prevzeli zasebni najemniki, temu je vzrok pomanjkanje poguma in pomanjkanje izobrazbe pri posestnikih dotičnega kraja.

Stoji, da pri naših kmetih še silno manjka podjetnosti in poguma. To pa v veliki meri radi tega, ker manjka gospodarske izobrazbe. Ne najde se pač v fari ali občini noben posestnik, ki bi začel s priprivlačnimi deli, ki bi drugim pojasnjeval pomen in potrebo mlekarске zadruge in ki bi imel dobre volje in poguma zadosti, da vzame nase to breme za skupno korist. Naj navedem samo primer, ki sem ga sam doživel v neki občini na Gorenjskem, kjer so hoteli ustanoviti mlekarско zadrugo. Vršile so se dolge priprave in posvetovanja. Zadržna zveza jim je šla vseskozi na roko in po preteku približno pol leta priprav, dela in posvetovanj še danes v tej občini ni mlekarne. V zadnjem času sta dva zastopnika tamkajšnjih posestnikov izjavila, da noben posestnik ne mara delati, da celo mest v pripravljalnem odboru niso hoteli sprejeti. Ko sem pritiskal, da začnejo vsaj z zbiranjem mleka, da ga odpošiljajo v Ljubljano, so izjavili, da ni mogoče konkurirati z neko žensko, ki sedaj zbira mleko, ako ne dosežejo v Ljubljani pri Gospodarski zvezi primerne cene. Je pač težko z možmi, ki se ustrašijo konkurence uboge ženske in med katerimi se ne najde toliko pogumnih, da bi sestavili pripravljalni odbor. Saj je prav, da zbira mleko ženska, ako ni zadruge. Ampak obrat te zbi-

ralnice ne bo kos, ko bo mleka nad 1000 litrov in ta zasebna zbiralka pač ne bo gledala na povzdigo mlekarstva, na koristi živino-rejcev.

Da, od strani bi gledali in čakali, da drugi začnejo. Čakali in gledali, ali se posreči ali ne. Če bi se ponesrečilo, bi se silno škodoželjno smejali onim, ki so se v stvar vmešali, sebi pa bi častitali, da so bili tako previdni in se niso vmešali. Jaz pa pravim, da to ni previdnost, ampak strahopetnost. »Kdor vaga, ta zmaga«, to velja v vsem življenju, zlasti pa v kmetijskem gospodarstvu. Ali morebiti oni, ki v jeseni sejete, z gotovostjo veste, da boste v letu želi? Koliko je časa med setvijo in žetvijo in koliko raznih vremenskih nezdod lahko pride, ki vam setev uničijo! In vendar vagate, vendar riskirate, vendar vsako jesen sejete, zaupajoč seme zemlji in božji pomoči!

Ustanovitev zadruge ni nič bolj riskirana kot setev. Jaz mislim, da je zadruga celo manj vagana, ker zadruga ni izpostavljena toliko nezdodam, kakor vaša setev. Vprašam vas samo, zakaj pri zadrugi ne bi vagali, zakaj tukaj ne bi zaupali v skupno stvar, v vzajemno moč, v poštenost voditeljev in božjo pomoč.

Seveda nekaj voditeljev je treba, nekaj poštenih pionirjev, kadar se gre za ustanovitev zadruge. Vsi ne morejo delati zraven, vsi nimajo mesta v vodstvu in sposobnosti za vodstvo, nimajo tudi vsi veselja. Potrebno število voditeljev se bo vedno našlo. Pač pa je naloga vseh, da kot člani pomagajo, da sodelujejo in da predvsem voditelje podprejo s svojim zaupanjem in s svojim zanimanjem za skupno stvar.

Ako bo živinorejska zadruga začela delovati, ako bo mlekarška zadruga dobro napredovala, bodo od tega imel korist ne le člani, radi katerih je v prvi vrsti ustanovljena. Tudi voditeljem samim bo od zadruge

korist, ker so tudi oni živinorejci, ker se tudi oni bavijo s pridelovanjem mleka. Zato ni pravilno naziranje, da se od voditeljev zahtevajo samo žrtve, da se od njih zahteva ne-sebično delo, kakršnega danes od posestnika in očeta družine ni mogoče zahtevati. Voditelji sami kot živinorejci in posestniki so ravno tako ali še bolj interesirani na skupnem podjetju, na dobri zadrugi, kakor vsi člani. Lastni gospodarski interes voditeljev, povzdiga lastne živinoreje in živinoreje celega okoliša je gotovo najbolj krepka pobuda za one, ki delajo kot pionirji pri ustanavljanju živinorejskih in mlekarskih zadrug.

Ako v kakem kraju ni takih voditeljev, ni delavnih ustanoviteljev za take zadruge, je to dokaz, da manjka gospodarske izobrazbe, da manjka spoznanja lastnih gospodarskih koristi. Zato je gotovo v današnjih razmerah najmočnejši klic, najnujnejša potreba po čim večji gospodarski izobrazbi slovenskega kmeta. Z izobrazbo pride spoznanje potreb, spoznanje koristi kmetijskega stanu; z izobrazbo pride potrební pogum; z izobrazbo pride tudi zavest, da se gotove naloge dajo

doseči le v skupnosti, le v zadrugi. Izobrazba bo tudi pokazala in posplošila zavest, da je bodočnost slovenskega gospodarstva v napredni živinoreji in dobro organiziranem mlekarstvu.

Besede mičejo, vzgledi vlečejo. Težko je bilo ustanavljati prve mlekarske zadruge, ker ni bilo izkušenj, ker ni bilo strokovnjakov, ker se ni vedelo, kako bo stvar šla. Danes je stvar lahka. Pri poštemem vodstvu zadruge smo lahko zasigurani, da bo lepo uspevala, ker lepo dela in uspeva že mnogo mlekarskih zadrug. Za primer navajam podatke srednje mlekarske zadruge na Gorenjskem v l. 1922. Od svojih članov je sprejela v teku leta 231.600 litrov mleka in jim za to mleko izplačala 2,287.247 K. Pomislite, kak dohodek za kmetško gospodarstvo v današnjih težkih časih. Za živinorejske podpore je razdelila 13.200 K. Kaj mislite, ali se izplača mlekarska zadruga!

Zato pa je moje mnenje to-le: Šlo bo, to kažejo vzgledi. Potrebno je, to kaže silen razvoj zasebnega mlekarstva. »Samo začeti je treba,« je dejal dr. Krek.

Dr. A. Gosar.

Zadružništvo in socializacija.

Naša zadružna organizacija je razmeroma že stara in preizkušena. Zato ima svojo tradicijo in svoj ugled. Kljub temu, ali morda prav radi tega pa vladajo o njenih funkcijah in nalogah v okviru celokupnega narodnega gospodarstva še zelo nejasni in deloma tudi zgrešeni nazori.

To se je zlasti jasno pokazalo v povojni dobi, ko je stopila v ospredje širšim slojem dotlej le malo znana zahteva po socializaciji. Še predno je postalo jasno, kaj prav za prav pomeni in še predno so si vsaj inte-

ligentnejši krogi ustvarili približno točno sliko o tem, kaj spada k bistvu te nove gospodarske oblike, se je pojavila misel, da je zadružništvo najprimernejša in edina v večjem obsegu zares praktično v poštev prihajajoča oblika socializacije. Misli še celo, da zadružništvo lahko socializacijo popolnoma nadomesti, tako, da prav za prav ni treba drugega kot dosledno razplesti zadružno organizacijo povsod, kjerkoli je to mogoče, pa bo doseženo, kar se potom socializacije hoče in da doseči.

Kljub temu, da tiči v tem naziranju precej zdravega jedra, je v celoti vendar le zgrešeno ter utegne imeti tudi v praktičnem razvoju slabe posledice. Zato je gotovo važno, da se vprašanje združništva in socializacije tako razčisti, da bo njuno medsebojno razmerje jasno in s tem tudi sleherno zamenjavanje njunega delokroga in njunih nalog izključeno. V ta namen je potrebno, da smo si najprej glede socializacije popolnoma na jasnem.

Socializacija.

Ker sem o tem že na drugem mestu¹⁾ pisal, naj navedem tu samo glavne, osnovne misli.

Socializacija²⁾ (p o d r u ž a b l j e n j e) pomeni organizacijo ter uravnavo gospodarskega življenja pretežno po družabnih interesih. Dočim služi sedanji gospodarski red in način predvsem zasebnim interesom, mora biti podružabljeno gospodarstvo podrejeno v prvi vrsti družabnim vidikom ter uravnano po splošnih potrebah in koristih.

Zato pa je potrebno zlasti dvoje: najprej morajo vsa važna in za družbo kot celoto pomembna produkcijska sredstva (n. pr. velika zemljišča, rudniki, tovarne, stroji), ki se nahajajo sedaj v rokah poedincev (kapitalistov), preiti v last in upravo širših krogov, ki so pri tem, bodisi kot producenti, bodisi kot konsumenti neposredno zainteresirani. Namesto, ali vsaj poleg dosedanjih zasebnih kapitalistov morajo stopiti tudi ostali udeleženci, oziroma neposredni interesenti vpoštev prihajajočega produkcijskega procesa. V prvi

vrsti spadajo semkaj delavci in uslužbenci. Za temi pridejo člani že obstoječih ali v ta namen ustanovljenih produktivnih ter konsumnih zadrug, kakor tudi — kot zastopniki konsumentov — razne politično - upravne enote, t. j. zlasti občine, mesta, pokrajine in država.

Pravna oblika te zamenjave oziroma pomnožitve dosedanjih lastnikov važnejših produkcijskih sredstev z novimi je za socializacijo sama na sebi postranska stvar. Gre edino le za to, da se lastniku v poštev prihajajočih produkcijskih sredstev vzame dosejanja, skoro neomejena svoboda v razpolaganju z njegovim imetjem, kolikor ni važno samo zanj, temveč tudi za družbo. Gospodar produkcijskega procesa ne sme biti zasebni kapitalist, temveč le širši krog vseh tistih, ki so na njem zainteresirani.

Socializacija mora torej najprej streti privatni kapitalizem. Kjer je ta največji in najhujši, tam je treba z zahtevo po njej najprej zastaviti. Jasno pa je, da sama gola zamenjava zasebnega kapitalizma s prav tako po kapitalističnih načelih uravnanim gospodarstvom širših krogov še nikakor ne zadošča za resnično podružabljenje.

Ako stopijo na mesto, ali poleg dosedanjih kapitalistov kot gospodarji produkcijskega procesa delavci in uslužbenci njihovih podjetij, oziroma razne zadruge, odnosno upravne enote, v ostalem pa ostanejo pravice lastnika produkcijskih sredstev neizpremenjene, tedaj bi s tem dosegli samo to, da se bi kapitalizem poedinih zasebnikov spremenil v kapitalizem organizacij n. pr. delavskih sindikatov, produktivnih in konsumnih zadrug, občin, mest itd. Ta kapitalizem pa se razlikuje od privatnega samo po tem, da je njegov nosilec širši krog ljudi, dočim se po svojih nesocialnih lastnostih in metodah od prejšnjega le malo, ali nič ne loči. Saj je n. pr. znano, da so zlasti državna podjetja

¹⁾ Primerjaj: Odlomke socialnega vprašanja, stran 40. ss.

²⁾ Tu govorimo samo o socializaciji gospodarskega življenja. V svojem širšem pomenu besede pa obsega ta pojem vse ostale socialno važne panoge človeškega dejstvomjanja. Zlasti je tudi potrebno govoriti o socializaciji kulturnega življenja.

prav tako kapitalistična ter nasproti delavcem in konsumentom ravno tako brezobzirna kakor privatna.

Za socializacijo je torej poleg odprave zasebnega kapitala bistveno, da se vse gospodarsko življenje tako v okviru poedinih njegovih panog, kakor tudi v celoti v toliki meri podredi splošnemu družabnemu vodstvu in nadzorstvu, kolikor je to potrebno, da se more dejanski ravnati po splošnih družabnih interesih.

Kako naj se to družabno nadzorstvo in vodstvo nad vsem gospodarskim življenjem v obsegu poedinih njegovih panog ter celoti organizira in uredi, to je seveda posebno, več ali manj samostojno vprašanje. Toliko pa je vsekakor že iz navedenega jasno, da ni mogoče te naloge poveriti državi in njenim organom. To bi namreč vodilo do več ali manj popolnega podržavljenja, kar pa niti približno ne odgovarja resničnemu podružabljenju, marveč pomeni le državni kapitalizem.

Nasprotno sledi že iz bistva socializacije ter iz njenega namena, da se mora vodstvo in nadzorstvo poedinih gospodarskih panog, kakor tudi celega narodnega gospodarstva organizirati po samoupravnem principu, ki priznava vsakemu poedincu in vsaki družabni enoti ali interesni skupini ljudi pravico souprave in soodločevanja povsod in v vseh zadevah, kjer in kolikor gre tudi za njihove pravične interese in koristi.

Pri tej samoupravi posameznih gospodarskih panog (n. pr. poljedelstva, rudaštva itd.), kakor tudi celokupnega narodnega gospodarstva morajo naravno priti do besede in primerne vpliva ne samo producenti (podjetniki, uslužbenci in delavci) marveč tudi konsumenti. Edino na ta način bi se celo gospodarsko življenje uravnalo za res po splošnih vidikih in koristih. Omenjeno bodi še, da

je ustavni predlog Jugoslovanskega kluba o gospodarskih svetih izdelan po pravkar označenih načelih.¹⁾

Zadružništvo in socializacija v obče.

Na podlagi povedanega se da točno ugotoviti in razjasniti, kakšno je razmerje med zadružništvom in socializacijo ter zlasti tudi, ali in v koliki meri lahko zadružništvo socializacijo nadomesti.

Najprej je že samo po sebi jasno, da gre zadružništvu odlična vloga pri izpolnitvi prvega predpogoja, ki je za socializacijo nujno potreben, to je pri odpravi privatnega kapitalizma.

V tem pogledu gre zadrugam prednost že iz enostavnega razloga, ker so one že po svojem prvotnem namenu in ustroju izrazito če ne izključno gospodarske organizacije, vsled česar morajo biti že po svoji naravi sposobne prevzeti in vršiti razne gospodarske posle. Občine, mesta, pokrajine in države so temu nasproti politično upravne enote in zato igrajo zlasti pri večjih med njimi gospodarska vprašanja neredko le podrejeno vlogo, prvo mesto pa zavzemajo čisto politični momenti. Zato se je zlasti država skoro povsod izkazala kot slab gospodar.

Za prvenstvo zadružništva pri socializaciji govori že tudi omenjena okolnost, da se mora enotno vodstvo in nadzorstvo poedinih

¹⁾ Ta predlog se glasi: »Nad vsemi rudarskimi, prometnimi, industrijskimi in drugimi velikimi gospodarskimi, zasebnimi, delniškimi, državnimi in samoupravnimi podjetji vršijo kontrolo strokovni gospodarski sveti, ki so sestavljeni iz zastopnikov podjetnikov, delavcev (nameščencev) in konsumentov.

Nad celokupnim gospodarstvom v pokrajinah vršijo kontrolo ter dajejo direktive pokrajinski gospodarski sveti, v državi pa državni gospodarski sveti.

Gospodarski sveti imajo pravico inicijative glede vseh gospodarskih zakonov. (Oddvojeno mišljenje Jugoslovanskega kluba.)

gospodarskih panog ter celega narodnega gospodarstva izvesti po načelu gospodarske samouprave. Dočim je to načelo v združništvu ne le najlažje izvedljivo, marveč tudi že izvedeno, so občinska, okrajna, pokrajinska in državna podjetja podvržena v prvi vrsti volji in vplivu vladajočih političnih strank. Načelo gospodarske samouprave se da zaradi tega pri njih mnogo težje uveljaviti kot pri združnih podjetjih, ki se morajo že po svojem bistvu nujno ravnati predvsem po gospodarskih vidikih. Čim bolj je torej združna organizacija razpletena in več podjetij in gospodarskih panog obsega, tem bolj se približujemo gospodarski samoupravi.

Pri tem moramo še posebej poudariti tudi vzgojni pomen združništva. Resnična samouprava je možna samo tam, kjer se vsi, ki naj bi je bili deležni, dobro zavedajo svojih tozadevnih pravic in dolžnosti. To velja na splošno, posebno pa še glede gospodarske samouprave. Enotna organizacija ter zares samoupravno vodstvo in nadzorstvo vsega gospodarskega življenja bo šele takrat izvedljivo, kadar se bodo ljudje zavedali njegove važnosti in kadar bodo kos nalogam, ki so s tem združene. Zato moramo smatrati združništvo tudi v tem pogledu kot velevažnega predhodnika pravega podružabljenja.

Vsa ta dejstva pa vendar le ne vodijo do sklepa, da bi združništvo samo na sebi moglo socializacijo izvršiti, oziroma nadomestiti. Razlogi, ki tega sklepa ne dopuščajo, so sledeči:

Vsaka tudi najbolj dovršena združna organizacija se mora nujno ravnati sicer po skupnih, a kljub temu le z a s e b n i h interesih in vidikih svojih članov. Produktivne zadruga morajo zastopati koristi producentov ter se ne morejo dovolj ozirati na želje in potrebe konsumentov, oziroma svojih usluž-

bencev in delavcev. Konsumne zadruga pa se morajo zopet nujno ravnati po interesih konsumentov, ne glede na težnje producentov in delavcev. Vsaka še tako popolna združna organizacija je zaradi tega vedno le enostranska zastopnica enega ali drugega sloja. Vloge obojih so sicer, ako imamo pred očmi celokupno narodno gospodarstvo, medsebojno tako pomešane, da po tem kriteriju skoraj ni mogoče deliti ljudi v dva tabora. Vsakdo je producent samo v enem ali drugem pogledu, konsumenti za večino važnejših potrebščin smo pa vsi. Vendar, ali morda bolje uprav radi tega pa je na čisto gospodarski podlagi nemogoče ustvariti med stanovi in sloji popolno ravnotežje. Njihovi medsebojni odnosi so premnogovrstni, da bi jih bilo mogoče skrčiti na eno samo formulo, ki bi omogočila splošno zadovoljivo rešitev socialnega problema.

Edina vsaj teoretska možnost za to bi bila v s e s p l o š n o k o n s u m n o z a d r u ž n i š t v o, ki bi strnilo v gospodarsko intereso enoto veliko večino naroda ter bi celo gospodarstvo uravnalo po potrebah in vidikih konsumentov. Toda ne glede na to, da je taka organizacija praktično neizvedljiva (porisliti je treba samo, da nima n. pr. kmetsko prebivalstvo, ki si samo pridelava skoro vse važnejše potrebščine, niti zdaleka toliko interesa na konsumni organizaciji, kot pa recimo delavstvo) bi se tudi sicer s tem ne izravnala velika interesna nasprotja, ki ne delijo naroda samo v tabor producentov oziroma podjetnikov na eni ter delavcev in konsumentov na drugi strani, marveč ustvarjajo tudi v okviru teh skupin samih na sebi posebne interesne kroge, izmed katerih ima vsak svoje posebne želje in potrebe.

Čisto v gospodarskem razmerju ljudi odloča izključno njihova gospodarska moč in njihov gospodarski vpliv. Dokler obstoje premoženjske razlike, pa naj si bodo še tako ne-

znatne, toliko časa je zaradi tega nujno nemogoče, da bi čisto gospodarski boj dovedel do socialno pravičnega družabnega reda. Treba je torej, da tamkaj, kjer gole gospodarske sile ne vodijo do pravega cilja, uveljavimo in upoštevamo tudi druge, zlasti etične in politične faktorje ali momente, da z njihovo pomočjo pomoremo slabšim slojem in stanovom do njihovih gospodarskih pravic. To tiči v bistvu socializacije in ta cilj se da doseči edino tako, da se družabno vodstvo in nadzorstvo nad poedinimi gospodarskimi panogami ter nad celokupnim narodnim gospodarstvom organizira s a m o s t o j n o po občedružabnih vidikih in ne po zasebno gospodarskih enotah ali organizacijah.

V celoti je na podlagi navedenega jasno, da je zadrugištvo sicer dejanski ne le najvažnejša gospodarska oblika, ki naj izpodrine zasebni kapitalizem poedincev ter raznih kapitalističnih družb, kar je prvi predpogoj prave socializacije, marveč da je tudi najboljša šola in priprava ljudi, da bodo kos nalogam, ki so združene z organizacijo in vodstvom socializiranega narodnega gospodarstva. Kljub temu pa samo na sebi ne pomeni prave socializacije ter je ne bi moglo niti na svoji najvišji stopinji nadomestiti. Zadrugištvo je in ostane sicer po koristih širših krogov uravnana, vendar pa zasebna in ne občedružabna oblika gospodarstva.

(Dalje prih.)

Ivan Ovsenik:

Ali tako dalje.¹

Žalosten pojav vidimo pri živinorejskih zadrugah; druga za drugo stopajo v likvidacijo. Ako bo šlo to tako dalje, bomo kmalu imeli na živinorejskem polju vse zaraščeno s plevelom in nastala bode pušča. Kaj je vzrok številnim likvidacijam živinorejskih zadrug?

Glavni vzrok, da stopajo zadruge te vrste v likvidacijo, je gotovo to, da so se živinorejske zadruge pred vojno ustanovljale od zunaj, od zgoraj, samo od strokovnjakov. Niso se ustanovljale iz vrst živinorejcev samih radi tega, ker bi bili živinorejci spoznali resnično potrebo zboljšanja živinoreje potom zadrug, ampak ustanovljale so se mnogokrat radi raz-

nih podpor, ki so se dajale za živinorejo potom zadrug.

Take zadruge, potem niso imele glavne podlage, ki jo mora imeti vsaka zadruga. Člani niso imeli zavesti, da je živinorejska zadruga potrebna radi skupnega e n o t n e g a d e l a pri zboljševanju pasme, ampak so imeli zadrugo zato, da je prosila in dobivala podpore. Zato je menda najvažnejši vzrok, da zadruge likvidirajo, iskati v tem, ker je vrelec podpor popolnoma usahnil.

Zadruge, ki so bile ustanovljene radi podpor, niso našle umevanja pri živinorejcih. Ker ni bilo umevanja, tudi ni bilo potrebnih delavcev, ki naj bi prevzeli delo na svoje rame in ga vztrajno nadaljevali. Mnogokje se je po ustanovitvi izvršil še vpis živine v rodovnik. Ko pa je prišlo na vrsto podrobno delo (vodstvo rodovnika, zapisnik o pripuščanju, vzreja telet, mlečni zapisnik itd.), tedaj ni bilo niti moči za delo, niti veselja in razumevanja. Voditelj sam pa vsega ni mogel zmagati. Opustil je eno, potem drugo stvar in tako je prišlo do tega, da je bila zadruga samo še na papirju, k

¹) Članek nam je poslal tajnik živinorejske zadruge v Predosljih, ki je bila po njegovi zaslugi na novo ustanovljena potem, ko je prva med vojno likvidirala. Mož zna praktično delati in zato z veseljem pričujemo misli in nasvete vnetega delavca. Da bi našel dosti posnemalcev!

večjemn je skrbela še za bibe. Prišla je vojna in po vojni silen padec denarja, s padcem pa pomanjkanje denarja. Vse podpore v gospodarske svrhe so polagoma prenehale, živinorejske zadruga brez podpor pa so začele polagoma stopati v likvidacijo, ker združnega temelja skupnosti in samopomoči niso poznale.

Še dve stvari sta za neuspeh živinorejskih zadrug zelo odločilni. Prva je bila pomanjkanje delavcev, predvsem mladih, energičnih, do tega dela z ljubeznijo prepojenih ljudi. Ravno za delo v živinorejski zadrugi je treba velike ljubezni. Ljubezen rodi potrpežljivost in vztrajnost, brez katerih pri živinoreji ne dosežemo ničesar.

Druga stvar pa je, da so ostale živinorejske zadruga po večini same za se, popolnoma ločene v svojem delovanju druga od druge. Radi tega ni bilo splošnega ter enotnega

napredka. Zadruga bi se bile morale združiti v živinorejske zveze. Več takih zvez bi bilo tvorilo pasemsko okrožje. Ako bi se bile zadruga tako združile v svojem delovanju, sem prepričan, da bi se bilo mnogo zadrug ohranilo živih, delavnih in bi se še do danes ustanovljale nove živinorejske zadruga mesto da obstoječe hitro druga za drugo stopajo v likvidacijo.

Dobra stran, da so vsaj začasno obstajale živinorejske zadruga, je pa ta, da so nam pripravile tla. Kjer živinorejske zadruga še niso likvidirale, jih ne smemo pustiti, jih moramo poživiti, vzbuditi k delu. Ako so se razdružile, jih na novo ustanovimo! Podlaga naj bo samopomoč. Združimo jih v okrajne zveze, zveze pa v pasemska okrožja! K delu pritegnimo kar največ mladih moči! Potem smemo z večjim upanjem zreti na delo živinorejskih zadrug in pričakovati od njih trajnih uspehov za zboljšanje živinoreje.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje 20: Pri naši hranilnici in posojilnici se oglašajo posestniki, ki prosijo za večje kredite za nakup zemljišč. Ali naj take kredite dovoljujemo? (H. p. v R.)

Odgovor: Številne prošnje za kredite za nakup zemljišč so splošen pojav in se to dogaja pri številnih rajfajzenskih posojilnicah. Zadnji vzrok takih prošenj za kredite za nakup zemljišč je želja, spekulirati z nakupom zemljišč v subjektivno zelo verjetnem računu, da bo naš dinar še naprej padal. Verjetna se zdi ta stvar posestnikom vsled tega, ker je od l. 1919 dinar stalno padal in zato ne verjamejo, da bi se sedaj stabiliziral ali pa celo začel dvigati. Vsled tega jemljejo kredite in nakupujejo posestva, računajoč da bodo pri nadaljnjem padanju dinarja te kredite zelo

lahko odplačali in poceni prišli do zemljišč. Vsled tega naj imajo posojilnice pred očmi, da njihov namen ni podpirati špekulacije, ampak pomagati sposobnim in kreditu potrebnim posestnikom do zboljšanja njihovega gospodarstva z manjšimi krediti. Dalje naj posojilnice pazijo na likvidnost zlasti z ozirom na vladajoče silno pomanjkanje denarja, da bodo mogle v prvi vrsti zadostiti zahtevam vlagateljev, ki dvigajo vloge. Ste msi ohranijo zaupanje vlagateljev, na katerem sloni delo posojilnic. Naposled naj pomislijo, da se oni posestniki, ki računajo na nadaljnje padanje dinarja, lahko zmotijo. Danes je zelo verjetno, da se bo z ureditvijo političnih razmer dinar stabiliziral.

ako ne hkrati precej boljše. Taki posojiljemalci lahko pridejo v težek položaj. In ker bodo v slučaju zboljšanja dinarja tudi cene posestev precej padle, bodo mesto nameravnega dobička lahko doživeli precejšnjo zgubo. V slučaju velikih kreditov pa to lahko pomeni za posojilnico katastrofo ali jo vsaj privede v zelo težaven položaj. — Še bolj kot za kredite posestnikom za nakup zemljišč pa velja navedeno za trgovske kredite. Tudi trgovci zelo pridno nadlegujejo naše posojilnice s takimi prošnjami, ker jim je bančni kredit s svojimi 20 % obresti predrag in ga banke z ozirom na silno pomanjkanje denarja in na veliko nesigurnost v trgovini nerade dovolijo. Taki krediti so v slučaju preokreta v valuti za posojilnice lahko še usodnejši, ker trgovec nima za kritje posestva kot ga ima kmet.

Vprašanje 21: V našem okolišu je mnogo obrtnikov in mi bi vsled tega želeli spremeniti našo rajfajzenovko v šulce - deličevko. Kaj moramo v to svrhu napraviti? (H. p. v V.)

Odgovor: Za spremembo rajfajzenovke v šulce - deličevko je potrebna sprememba pravil v teh - le točkah:

a) Izpusti se iz pravil določba, da so menice izključene. Šulce - deličevke dajejo posojila na osebni kredit, na zastavo ali na menice, dočim so pri rajfajzenovkah menice izključene.

b) Izpustite določbo glede obvezne $1\frac{1}{2}\%$ razlike med obrestno mero vlog in posojil. Rajfajzenovka sme namreč po pravilih za posojila računati le tako obrestno mero, ki ne presega obrestne mere za vloge za več nego za $1\frac{1}{2}\%$. Ako daje vlagateljem 4 % obresti, ne sme za posojila računati več nego $5\frac{1}{2}\%$ obresti. Šulce - deličevke na to razliko v obrestni meri niso vezane.

c) Dobro je tudi, ako izpustite iz pravil določbo, da se delokrog zadruga omejuje na manjši okoliš, na eno ali več sosednjih občin, ki so v pravilih rajfajzenovke navedene. Rajfajzenovke morajo namreč po pravilih imeti na ta način omejen okoliš, dočim so šulce - deličevke glede okoliša svobodne in so lahko pri njih včlanjene osebe iz raznih občin, okrajev in oblasti.

č) Lahko tudi iz pravil dosedanje rajfajzenovke izpustite določbo, da se poslovni prebitki odkazujejo rezervnemu zakladu, ki ne pripada članom. Ta določba mora biti v pravilih rajfajzenovke, dočim šulce - deličevke dobiček vsako leto lahko delijo med člane in imajo člani tudi do rezervnega zaklada pravico.

d) Pri spremembi rajfajzenovke v šulce - deličevko lahko tudi znatno zvišate deleže tako, da dobi zadruga iz deležev precej kapitala. Pri šulce - deličevkah lahko namreč določite poljubno visok delež, dočim imajo rajfajzenovke običajno nizek delež, ki po zakonu ne sme presegati 50 kron. — Šulce - deličevke naj imajo danes visoke deleže, ker te deleže lahko poljubno visoko obrestujejo. Rajfajzenovke pa po zakonu deležev ne smejo obrestovati višje kot obrestujejo vloge svojih vlagateljev.

Rajfajzenovke uživajo po zakonu z dne 1. junija 1889 davčne in pristojbinske ugodnosti (n. pr. oprostitvev pridobninskega davka, nižje pristojbine za zadolžnice, oprostitvev neposrednih pristojbin za deleže in pristopnine itd.), ako imajo v pravilih določbe, kakor smo jih navedli zgoraj pod a - d. Šulce - deličevke teh ugodnosti ne uživajo in so za to v točkah, navedenih zgoraj, svobodne.

□ □ □ □ □ ZADRUŽNIŠTVO. □ □ □ □ □

+ **Dr. Karel Verstovšek**, član načelstva Zadružne zveze v Ljubljani, je umrl dne 27. marca 1923 v Mariboru. Pokojni je bil vzor vztrajnega, vnetega in požrtvovalnega zadrujarja. Kot dolgoletni član načelstva Spodnještajerske Ljudske posojilnice v Mariboru je zavod povzdignil s svojim trudom in gospodarsko sposobnostjo med prve denarne zadružne zavode v Sloveniji. Vodil je več let oddelek ljubljanske zadružne zveze v Mariboru in je z besedo, vzgledom in delom širil pravo zadružno misel med štajerskimi člani. Dasi ga je že mučila težka bolezen, je z občudovanja vredno energijo in skrajnim naporom svojih sil poleg svoje stanovske dolžnosti, poleg dela v političnih, kulturnih in narodnih organizacijah vršil nesebično tudi nelahke zadružne naloge in redno prihajal k sejam načelstva Zadružne zveze v Ljubljano. Naše štajerske članice bodo požrtvovalnega voditelja zadružništva gotovo težko pogrešale. Bil je tudi član nadzorstva gospodarske banke. — Častimo spomin pokojnega s tem, da ga skušamo posnemati v nesebičnem zadružnem delu in po svojih močeh vršimo ljubezen do bližnjega v pravem zadružništvu.

Občni zbor Gospodarske zveze v Ljubljani se je vršil 1. marca. Gospodarska zveza je imela koncem leta 1922 2.068 članov. Glasom poročila ravnatelja je bilo pretečeno poslovno leto radi konstantne denarne krize in vsled nestalne izvozne, carinske in devizne politike za poslovanje zelo neugodno. Gospodarski zvezi je z ozirom na široki obrat silno manjkalo obratnega kapitala, to tembolj, ako se upošteva dejstvo, da so se cene blaga v l. 1922 dvignile povprečno za 50 do 125 %. Dočim je morala Zveza delati z istim kapitalom kakor v l. 1921. Vsled tega je morala de-

lcma obrat posameznih oddelkov skrčiti, deloma je skušala znižati režijo z restrikcijo personala v posameznih oddelkih. Organizacija podjetja v primeroma samostojne oddelke, kakor je bila izvedena v l. 1921, se je obnesla.

Blagovni oddelek je napravil s poljskimi pridelki 220 vagonov prometa, z mlevskimi izdelki 180 vagonov, s kolonijalnim in špecerijskim blagom 135 vagonov, s senom in krmili 140 vagonov..

Kmetijski oddelek je imel poleg obsežnega prometa s poljedelskimi stroji, s semeni, z vinogradniškimi potrebščinami in galico še promet z umetnimi gnojili 56 vagonov, s cementom 280 vagonov, z bencinom 14 vagonov.

Mesni oddelek, ki je navezan na izvoz, je imel največ težav vsled nestalne carinske politike in vsled neprestane fluktuacije na deviznem trgu. Kljub temu si je v poslovnem letu nabavil še dva hladilna vagona za transport mesa in uredil vzorno trgovino za mesne izdelke v hiši Gospodarske zveze.

Vinski oddelek je napravil 166 vagonov prometa.

Lesni oddelek se je razvil po obsegu svoje organizacije in po svojem obratnem kapitalu v najvažnejši oddelek Gospodarske zveze. Poleg obratujoče parne žage in parketne tovarne v Trebnjem je bila na novo zgrajena in že pričela delati parna žaga na Prihovem v Sav. dolini. V režiji Zveze je obratovala tudi parna žaga v Glažuti nad Ribnico. Važnejše lesne zadruge kot so v Gornji Straži, v Dolenji vasi pri Ribnici, v Loškem potoku in v Starem trgu pri Rakeku, so delale v ozki zvezi s tem oddelkom. Imel je stalno zaposlenih okrog 400 delavcev in je napravil 2782 vagonov prometa.

Mlekarski oddelek je bil v organizaciji in se je imel boriti s početnimi težkocami; kjub temu je prevzel v teku leta nad 1.200.000 litrov mleka, je organiziral celo vrsto zbiralnic in 3 lastne mlekarne, s 5 zadrucnimi mlekarnami pa je napravil vecletno pogodbo.

Milarna na Viču se je razvila kljub neugodnim prilikam v lepo industrijsko podjetje, ki lahko izdelava letno 150 vagonov mila in 50 vagonov sveč.

Triglava, d. d. v Šmarci, ki izdeluje živila, zlasti konzerve, žitno kavo, testenine itd., je tudi lepo napredoval in pomeni važen korak v razvoju zadrucne produkcije.

Oblačilnica za Slovenijo je prevzela manufakturni oddelek Zveze in predstavlja pod odločilnim vplivom Zveze eno največjih manufakturnih podjetij v državi.

Podružnici v Celju in Novem mestu sta delali povoljno, ona v Kranju pa se je opustila. Zveza je bila v trgovski zvezi s 163 blagovnimi zadrugami.

Iz navedenega pregleda naše blagovne centrale je razviden lep napredek v organizaciji blagovnega zadrucništva. Skoro vse zadruge so se vrnile zopet k blagovni centrali, ki zastopa v svojem poslovanju zadrucne koristi in ki s svojo obsežno trgovsko organizacijo v trgovskem svetu naše države pomeni zelo važen faktor. Velike važnosti za zadrucništvo pa je dejstvo, da Gospodarska zveza prehaja polagoma od čistega posredništva k lastni produkciji. Na ta način bomo v vedno večji meri tudi na polju produkcije pridobili zadrucnim principom primeren vpliv. In še drugo dejstvo v razvoju Gospodarske zveze je pomenljivo, da so se organizirali oddelki in prehajajo k lastni produkciji v vseh onih panogah, ki so važne za gospodarstvo slovenskega kmeta, tako n. pr. mesni oddelek, mlekarški oddelek, lesni oddelek, vinski oddelek itd.

Glasom bilance znaša čisti dobiček Din. 31.111.— Tuji kapital, s katerim Zveza dela, znaša Din. 31.756.389.—, od tega je bilo koncem poslovn. l. 1922 v blagu Din. 10.971.291.—, v lastnih podjetjih Din. 8.689.679.—, v nepremičninah Din. 2.039.293.—. Kosmati dobiček na blagu je znašal Din. 4.940.448.— Iz računa zgube navajamo le plače in dneine Din. 1.695.689.—, obresti Din. 1.385.290.—, davki in doklade Din. 442.151.—, zavarovalnine Din. 142.763.— itd.

Občni zbor I. del. konsumnega društva v Ljubljani se je vršil 20. marca t. l. Po poročilu ravnatelja je bilo pretečeno poslovno leto t. j. od 1. julija 1921 do 30. junija 1922 posvečeno v prvi vrsti upravni organizaciji. Nove poslovavnice so se otvorile v Rajhenburgu in v Senovem pri Rajhenburgu in pa kuhinja za člane in uslužbence na Kongresnem trgu. Manufakturna trgovina se je organizirala v samostojen oddelek. Občutilo se je precejšnje pomanjkanje denarja, kar je oviralo promet, tako da se zlasti ni bilo mogoče preskrbeti pravočasno s potrebnim blagom. V Trbovljah se je kupila hiša, v katero se preseli tamkajšnja poslovalnica. Napredoval je hranilni oddelek društva, ki izkazuje 1.474.885.— kron vlog. Prodaja na kredit se je do skrajnosti omejila, ker razpoložljivi kredit in pa lastni kapital itak komaj zadostuje za potrebe obrata. Vsled pogostih vlovov se je vse blago zavarovalo. Kontrolni oddelek se je pomnožil in posluje zadovoljivo. Revizija Zadrucne zveze priznava napredek v organizaciji uprave.

Iz računskega zaključka društva je razvidno, da je imelo koncem poslovnega leta 12.815 članov s 13.428 deleži. Celokupni promet v poslovnem letu 1921/22 je znašal kron 912.715.181.—; od tega odpade na blagovni promet 224.570.000.— kron. Koncem poslovnega leta je delalo 41 prodajalen. Bilanca kaže, da je društvo delalo s 27.881.380 K tujega kapitala, dočim znašajo deleži K 843.348.— in re-

zerva K 135.781.—. Deležna rezerva (ki je prav za prav last članov) znaša kron 1.245.887.—. Razmerje lastnega kapitala kron 979.129.— proti tujemu kapitalu K 27.881.380 je dosti neugodno. Zato je umestno zbiranje deležne rezerve od članov, ki znaša že kron 1.245.887. Društvo je napravilo v teku poslovnega leta kron 57.267.— čistega dobička. Prebitok pri blagu je po računu izgube in dobička znašal sicer kron 5.998.523.—, toda pretežni del tega gre na režijo, pri kateri samo plače in dnina znašajo kron 3.105.883.—, zavarovalnina in bolniška blagajna kron 204.912.—, najemnina lokalov kron 182.655.81 itd. Gotovo je, da mora podjetje, ki dela s toliko milijoni tujega denarja in ima 41 prodajal ter blizu 13.000 članov, delati zelo previdno in da je naloga vodstva takega podjetja vsled nestalne konjunktore, zlasti vsled nestalne naše valute, vse prej kot lahka. Vendar se je vodstvo I. delavskega konsumnega društva pokazalo, da je težki nalogi kos, in je v poslovnem letu 1921/22 pokazalo lep napredek.

Zaključek Zadružne šole v Ljubljani.

27. marca je bil zaključek Zadružne šole na državni dvorazredni trgovski šoli. Da se je šola letos mogla vršiti, za to gre zasluga edino Zadružni zvezi v Ljubljani, ki je prevzela na svoje rame ne le vzdrževanje šole, ampak je tudi večini udeležencev omogočila obiskovanje s primernimi podporami, zlasti pa s tem, da jim je preskrbela stanovanje. 17 udeležencev je prejelo podporo Zadružne zveze, med temi 12 hrano in stanovanje. Pri zaključku se je vršila mala izkušnja udeležencev. Dobri odgovori so pričali, da so se udeleženci v kratki dobi 5 mesecev primeroma mnogo naučili in se mora učiteljem priznati, da je njihov trud imel lepe uspehe. Do zaključka šole je vztrajalo 30 udeležencev, od katerih je 6 dovršilo šolo z odličnim uspehom, 22 s povoljnimi in 2 z nepovoljnimi uspehi. Udeleženci so bili pretežno kmetski sinovi iz Slo-

venije. Iz Dalmacije je bil 1, iz zasedenega ozemlja 2.— Vsakoletna Zadružna šola je za slovensko zadružništvo neobhodna, ako hočemo imeti zadostno število zadružnih delavcev. Silna potreba pa se kaže po mlekarški šoli, kakor je bila pred vojno na Vrhniki. Za mlekarke in živinorejske zadrug je treba še posebej izvežbanih delavcev

O vzgojnih nalogah zadrug. »Lahko je govoriti o zmislu za skupnost, o zvestobi za skupno, zadružno stvar, težko pa je to izvrševati. Zato je teoretično delovanje veliko udobnejše nego praktično. Prvo je stvar razuma, drugo pa je stvar značaja. Samo, kjer se razumu in navdušenju, kakršnega rodi razum, pridruži še značaj, le tam je zadružna zvestoba, le tam je mogoče delo za skupno stvar, le tam se demokracija enakopravnih zadrugarjev pretvori tudi v sotrudištvo, v vzajemno sodelovanje za zadružni smoter. Pri značaju pa je važen duševni pogoj: solidarnost. Iz navedenega je jasno, kaj je potrebno zadrugi. Zadruga ni samo stvar spoznanja, stvar razuma, ampak je tudi stvar čustva, stvar volje. Ona zahteva celega človeka, ona potrebuje celega človeka. In vsled tega je zadružništvo predvsem stvar dozorevanja človeka, stvar kulturnega razvoja, ki se udejstvuje polagoma, stopnjema. Vsled tega stojimo danes z ljudmi, ki tem pogojem še ne odgovarjajo, ki so od tega cilja še neznansko daleč, pred zaprtimi vrati pravega zadružništva.« (Robert Wildbrandt.)

Pojasnilo glede nakazil dinarjev v inozemstvo. Mnogo zadrug, pa tudi mnogo zadrugarjev se obrača na nas radi nakazil dinarskih zneskov v inozemstvo. Ker navadno manjkajo pri tem potrebna potrdila oz. dovoljenje za izvršitev takega nakazila, objavljamo vsem zadrugam in njihovim članom sledeče pojasnilo.

I. Ako je znesek, ki naj se nakaže, pro-

tivrednost za blagovno fakturo in je ta faktura izstavljena od inozemske tvrdke v dinarski veljavi, se ta tvrdka more odobriti (priзнati) na računu dinarjev in sicer je treba navesti številko in datum **fakture** ter številko tozadevne **čarinske deklaracije**. V slučaju, da se blago še ni uvozilo, mora prejemnik fakture podpisati **obvezo**, da bo blago uvozil najkasneje v šestih mesecih. Na ta način, kakor smo ga navedli v tem odstavku, je dovoljen izvoz dinarjev samo protokoliranim tvrdkam, ki morajo razen tega prinesiti a) **potrdilo davčnega urada**, da so vplačale vse davke in b) **potrdilo, da so v resnici protokolirane**. **Tvrdka**, ki je s kako banko n. pr. z Zadružno gospodarsko banko v Ljubljani v stalni zvezi, predloži potrdilo o protokolaciji samo enkrat.

2. Pri obrtnikih zadostuje mesto potrdila o protokolaciji oziroma registraciji obrtnilist, sicer pa so predpisi isti kot za protokolirane tvrdke.

3. Privatniki morejo nakazati dinarje v inozemstvo le na podlagi posebnega dovoljenja generalnega inšpektora finančnega ministrstva v Beogradu.

Zadružni tečaj v Predosljih od 1. do 4. marca je priredila tamkajšna Živinorejska zadruga. Prvi dan je predaval dr. Basaj o potrebi kmetijske izobrazbe in o hranilnicah in posojilnicah. Sad tega predavanja je bil ta, da so navzoči možje takoj izvolili izmed sebe pripravljalni odbor za ustanovitev hranilnice in posojilnice v Predosljih. Drugi in tretji dan sta predavala: živinorejski inštruktor Hladnik o plemenjenju in podedovanju pri goveji živini, živinorejski inštruktor Krištof pa o kmetijskih organizacijah in njih potrebi ter o krmiljenju in krmilih. Inštruktor Hladnik je imel nadalje predavanje o plemenski izbiri in izreji mladih telet, pri čemer je zlasti priporočal napajanje telet. Zadnji dan je tajnik zadruga

Ivan Ovsenik na kratko ponovil najvažnejše stvari iz predavanj, očrtal dosedanje delovanje mlade živinorejske zadruga in navzočim možem in fantom priporočal, naj se vsi vpišejo kot člani. Obisk vseh predavanj je bil zelo zadovoljiv, večerna predavanja so bila pri napolnjeni dvorani. — Živinorejska zadruga v Predosljih se je ustnovila šele 20. dec. 1922 in je prva po vojni novoustanovljena živinorejska zadruga. Kar je pa še več vredno, pa je dejstvo, da se je ustanovila na splošno željo gospodarjev samih, ki so spoznali, da morejo zboljšanje živinoreje doseči le v organizaciji. Živahno delovanje mlade zadruga je zasluga izobraženih mladih gospodarjev, ki kažejo veliko zmisla in veliko veselja za napredek živinoreje.

»**Pridobitne in gospodarske zadruga pa trgovski gremij.**« Pod tem naslovom je prinesel trgovski list v 38. številki, od 31. marca članek, v katerem brani stališče, da so obrtne zadruga čisto trgovska podjetja, spadajo vsled tega pod predpise obrtnega reda in morajo zato biti tudi članice pristojnih trgovskih gremijev. — Člankar napravi izjemo samo za »one zadruga, ki nabavljajo le za svoje člane po potrebi kakšne stroje, gnojila, semena in podobno naravnost pri producentih, zadruga, ki nabavljajo takorekoč po naročilu svojih članov, bolj od slučaja do slučaja«. Nasproti tem ne zahteva predpisov obrtnega reda. Pred očmi so mu le »konsumi in tem podobne v Sloveniji številne zadruga, ki se v komercialni tehniki svojega poslovanja prav nič ne razločujejo od navadnih trgovcev.« — Pa se vendar vse nabavne in prodajne zadruga in vsa konsumna društva prav bistveno razlikujejo od trgovcev in ta bistvena razlika je v tem, da zadruga poslujejo samo s svojimi člani in ne stopajo, kakor trgovci, v stik z vso publiko. Zato je čisto upravičena trditev, da vse te zadruga nabavljajo blago le za svoje člane in njihov namen ni delati dobiček tem-

več članom presrbeti vse potrebščine po čim nižji ceni. (Ne razumemo, zakaj je člankar obziren le proti zadrugam, ki nabavljajo stroje, gnojila, semena in podobno!) Ako te zadruge prodajajo po dnevnih cenah, je to radi tega, da člani ne začno z blagom, ki bi ga pri zadrugi dobili po nižji ceni, spekulirati, zato se jim pa pri konsumnih društvih ob koncu leta izplačajo zneski, v kolikor so blago plačali višje od cene, po kateri ga je dobilo konsumno društvo.

Zavarovanje proti požaru. Kakor vsak posestnik, tako mora tudi vsaka zadruga imeti svoje premoženje zlasti poslopja, inventar, stroje, orodje zavarovane proti požaru. Zavarovanje je dolžnost načelstva. Za kreditne in blagovne zadruge pride poleg tega v poštev tudi zavarovanje proti vlamu, ker se po vojni vlomi in tatvine silno množijo in se vsled težkih življenskih razmer ludodelstva širijo. Zadruge v slučaju nesreče, v slučaju požara na podporo ne morejo računati. Zavarovanje in premije, ki se zanj plačujejo, spadajo pod režijo, pod upravo podjetja in dobro gospodarstvo s tem računati. Mnoge zadruge so sicer svoje premoženje zavarovale, toda zavarovanja po vojni niso povišale tako, kakor odgovarja današnji valuti. Tudi povišanje zavarovanja, primerno današnji valuti, je naloga načelstva.

Švicarska zadružna banka s sedežem v St. Gallen in 10 podružnicami v raznih mestih je v poslovnem letu 1922 izkazala fr. 374.659 čistega dobička pri fr. 5.372.000.— lastnega kapitala in fr. 7.191.687.— vlog. Vsled tega je izplačala le 5 $\frac{1}{2}$ % dividendo. Poslovno poročilo daje splošno sliko švicarskega gospodarstva, ki je v l. 1922 trpelo vsled težke krize. Vsled zastoja v industriji, zlasti čipkarski in urarski, se je pokazala velika brezposelnost na eni strani in odvišek likvidnega denarja na drugi strani. Obresti so se vsled tega silno znižale in na mesto 6 ali 5 procentnih državnih posojil so stopila v ospredje

4 $\frac{1}{2}$ % na. Nasproti zmanjšanju povpraševanja po industrijskem in trgovskem kreditu pa se je pokazalo povečano povpraševanje po malem obrtniškem kreditu. Švicarska zadružna banka je ravno na tem polju vršila važno nalogo.

Napredek jugoslovanskega zadružništva. Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev z omejenim jamstvom v Brežicah se je preoenovala v zadrugo s tvrdko: »Nabavljalka zadruga državnih službenika u Brežicah« (zakaj ne »u Brežicama«), Nabavljalna zadruga državnih nameščencev in upokojencev za Ribnico in okolico pa v zadrugo s tvrdko »Nabavljalka zadruga državnih službenika za Ribnico in okolico« (zakaj ne »za Ribnicu i okolino«!) — Pa se najdejo, ki trdijo, da zadržarstvo ne napreduje!

Proti »Katoliškim, klerikalnim ali pa komunističnim konsumom« se obrača strokovno glasilo Osrednje zveze gostilničarskih zadrug na Slovenskem »Gostilničar« (3. št. 25. marca 1923) in na podlagi »intenzivnega raziskavanja ugotavlja«, da se pečajo vsi konsumi z obrtjo trgovine in z gostilniško in krčmarsko obrtjo. — Proti temu ugotavljamo, da je trditev strokovnega glasila »Gostilničar« neistinita in obstoji v Sloveniji mnogo konsumnih društev, ki se s točenjem alkoholnih pijač ne pečajo. Neistinita pa je tudi trditev, da se vsi konsumi pečajo z obrtjo trgovine in z gostilničarsko in krčmarsko obrtjo ker zadruga, ki posluje le s svojimi člani in ima namen preskrbovati jim po čim ugodnejših pogojih vse potrebščine, ni obrtnik, ker ji manjka bistvenega znaka v smislu čl. IV. razglasilnega patenta k obrtnemu redu, namreč namen delati dobiček.

.....

Ako hočete posredno trgovino nadomestiti s čem boljšim, vedite, da se Vam to posreči le pod pogojem, da sami ne postanete trgovci in dobičkarji. (Charles Gide).

.....

Vabilo

k

redni glavni skupščini

Zadružne zveze v Ljubljani

registrovane zadruge z omejeno zavezo,

ki bo dne 16. maja 1923 ob 10. uri dopoldne na verandi hotela „Union“ v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Odobrenje zapisnika o zadnji glavni skupščini.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1922 in sklepanje o porabi dobička.
5. Čitanje revizijskega poročila Glavnega združ. saveza.
6. Dopolnilna volitev odbora.
7. Dopolnilna volitev nadzorstva.
8. Referat: Delo zadrug za pospeševanje kmetijstva.
9. Slučajnosti.

Prof. B. Remec,

I. podpredsednik.

§ 19. zvezinih pravil; Zvezina skupščina je občni zbor zadruge in sestoji iz odposlancev Zvezinih članic.

Vsako Zvezino članico zastopa na Zvezini skupščini njen načelnik. Če pa ta pri Zvezini skupščini ni prisoten, zastopa Zvezino zadrugo pooblaščenec, ki se izkaže s pravilno izdelanim pooblastilom načelstva Zvezine članice. Ena oseba sme zastopati kvčjem 10 zadrug.

Rokopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Narodnega Gospodarja“. Ljubljana, Zadružna zveza
Izdajatelj: „Zadružna zveza“ v Ljubljani. — Odgovorni urednik: Anton Kralj, tajnik „Zadružne
zveze“ v Ljubljani.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Šmarjeti, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 29. aprila po jutranji službi božji v njenih poslovnih prostorih. 1. Prememba pravil. 2. Slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Izlakah pri Zagorju ob Savi, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 29. aprila 1923, ob 3. uri popoldne v mlekarni. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Čitanje revizijskega poročila. 3. Potrditev rač. zaključka za l. 1922. 4. Prememba pravil. 5. Volitev načelstva in nadzorstva. 6. Slučajnosti.

XV. redni občni zbor »Obrtno kreditne zadruge v Ljubljani«, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 26. aprila 1923, ob 7. uri zvečer v pisarni zadruge. 1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem običnem zboru. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev rač. zaključka za l. 1922 in sklepanje o porabi čistega dobička. 4. Prememba pravil. 5. Volitev načelstva. 6. Volitev cenilne komisije. 7. Slučajnosti.

Občni zbor »Ljudske posojilnice v Novem mestu«, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 14. maja 1923 ob 2. uri pop. v uradnih prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega običnega in izrednega običnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev rač. zaključka za l. 1922. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Okrajne posojilnice v Mokronogu, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 10. maja 1923, ob tričetrt na tri popoldne v zadrudni pisarni. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1922. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor I. delavskega konsumnega društva na Jesenicah, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 29. aprila 1923, ob pol 4. uri popoldne v društveni dvorani. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobrenje računskega zaključka za l. 1922. 3. Razdelitev čistega dobička. 4. Volitev nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Kmečko delal. hranilnice in posojilnice na Teharjih, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 10. maja po prvi sv. maši ob 8. uri v uradnem prostoru posojilnice. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za l. 1922. 3. Prememba pravil. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Dopolnilna volitev nadzorstva. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Posojilnice in hranilnice v Sv. Križu pri Litiji, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 29. aprila 1923, ob 3. uri popoldne v društveni sobi. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobrenje rač. zaključka za l. 1922. 3. Poročilo o izvršeni reviziji. 4. Sprememba pravil. 5. Slučajnosti.

Občni zbor I. Jugoslovanske čipkarske zadruge v Žireh, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 29. aprila 1923, ob 3. uri popoldne v zadrudnih prostorih v Starivasi. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1922. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Sprememba pravil. 5. Čitanje revizijskega poročila. 6. Slučajnosti.

Redni občni zbor Kmet. nakupovalne in prodajalne zadruge zveze kmet. podr. Ljutomerskih, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 28. aprila 1923, ob 14. uri pri Horvatu Kapela. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobrenje rač. zaključka za l. 1922. 3. Volitev a) nadzorstva, b) načelstva. 4. Sprememba pravil. 5. Predlogi.

Občni zbor Zveze lesnih domačih obrti v Ribnici, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 29. aprila 1923., ob pol 9. uri dopoldne v dvorani Hranilnice in posojilnice. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1922. 3. Volitev nadzorstva. 4. Sprememba pravil. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Gospodarske zadruge v selški dolini na Češnjici, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 21. maja 1923, ob 3. uri popoldne v zadrudnih prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrjenje rač. zaključka za l. 1922. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice za Planino in Studeno, r. z. z. n. z., se bo vršil 29. aprila 1923, ob 7. uri zjutraj v uradnih prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1922. 3. Čitanje revizijskega poročila. 4. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 5. Prememba pravil. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Lučah, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 29. aprila 1923, ob 12. uri v društvenih prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobrenje rač. zaključka za l. 1922. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega konsumnega društva v Lučah, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 29. aprila 1923, ob 13. uri v društvenih prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobrenje rač. zaključka za l. 1922. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Gornjemgradu, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 13. maja ob 8. uri zjutraj v uradnih prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1922. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Konsumne zadruge v Gornjemgradu, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 6. maja ob 8. uri dopoldne v prostorih g. Mikuža. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1922. 3. Volitev nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Lesno obrtne zadruge v Mozirju, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 29. aprila 1923, ob 3. uri popoldne v prostorih Kmečke posojilnice v Mozirju. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrjenje rač. zaključka za l. 1922. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Izredni občni zbor Električne strojne družbe v Mozirju, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 6. maja 1923 ob 1. uri popoldne v prostorih Ljudske šole v Mozirju. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Volitev a) načelstva b) nadzorstva. 3. Slučajnosti.

Mlekarska zadruga v Srakovljah, r. z. z. o. z., je po sklepu običnega zbora z dne 23. julija stopila v likvidacijo. Likvidacijska firma se je vpisala v zadrudni register z dne 16. januarja 1923. Likvidatorji so Janez Gregorc, Jožef Miklavčič in Janez Zupan ter podpisujejo firmo skupno. Upniki zadruge se pozivljajo, da prijavijo svoje terjatve.

Občni zbor Pašniške in bikorejske zadruge v Lučah, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 29. aprila 1923, ob 14. uri v društvenih prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobrenje rač. zaključka za l. 1922. 3. Prečitanje revizijskega poročila. 4. Določitev in vpis zadrudnih bikov. 5. Doplačilo deležev. 6. Sklepanje o odškodninah, potnini in oskrbnih stroških. 7. Ureditev pašnikov. 8. Slučajnosti

